

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50
Egy hóra 1.—
Egyenlő száma 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
Főpíacz, a váro-
házzal szemben.

Hirdetések:
Egy hasábos postá-
soronként 6 krajával
számítanak.

Sárosi levél.

A „Debreczeni Ellenőr” t. Szerkesztőségéhez.
— A r. katolikus autonómiáról. —
Eperjes, 1897. aug. 5.

Körülményeim — ez idő sze-
rint — Eperjesen tartanak. Ez az
oka, — ami Önöknek és becses
lapja olvasóinak sem jutott — hogy
én olvashatom a „Sárosmegyei
Közlöny”-t, e város és megye
egyetlen politikai hetilapját, ami-
ből láthatom a mostani r. katho-
likus autonómiai mozgalom ugyne-
vezett *hithű* harczosainak igyeke-
zetét, harcmodorukat; s meglehet
jósolni minden prófétai lélek nél-
kül, hogy ha ezek a harczosok
jutnak a küszöbön álló autono-
miai kongresszusban többségre,
amint ezt a konstellációk mutat-
ják is: a kath. autonómia, ha
halvaszületett alkotás nem lesz,
— jobb lett volna méhben ma-
radnia, mert megszületése ugyan
a r. katholicizmust, mint az em-
ber földi és tulvilági üdvét mun-
káló intézményt, tiszteltebbé nem
teszi s előbbre sem viszi.

Nevezett lap XVI. évfolyam, aug.
1-ső 31. szám — a szerkesztőség beveze-
tésével a Kassa kerületi kongresszusi —
még ez ideig egyedülálló világi képviselő-
jelölt program beszédét hozza.

Nem való a szerkesztőség bevezetését
egész terjedelmében ideírni. Az, amint az
ultramontán tendenciájú „néppárti lapok”
szokásos módja: káromlás az ország kor-
mánya ellen, amelynek egyedüli képes-
sége: a ravaszág, cselekedeteinek egye-
dül motívuma pedig: *Bánffy* gráciája;
amely róka-rendszer miatt a közélet terén
érvényesülni sziszifusi feladat; amely
még *Ugron* Gábort is képes volt szám-
üzni abból a parlamentből, amelynek
Apponyi gróffal együtt a legnagyobb em-
berei voltak; s *Apponyi* gróf is kimaradt
volna, ha nem *Jászberényben*, de *Szamar-*
megyében (sic) lépett volna fel.

Aztán — ami szintén szokásos — az
illusztris jelölt — *Timko József* — Kassa
királyi városi szenátor dicsőítését adja s
buzdítást ennek megválasztására.

Timko ur élénk és sokszor kedélyes
programbeszédjét sem hozhatjuk egész
terjedelmében. Az olvasó azonban reflek-
sziónkból képes lesz megismerni annak
tartalmát és irányát s alkothat magának
képet azon kongresszus többségéről, ten-
denciájáról s az általa létrejöheto alko-
tásról, nemkülönbön azon jövőről, amelyet
— ha munkája sikerülne — a r. katho-
licizmusnak e hazában teremene.

A jelölt, szintén alkalmi bevezetés
után, melyben magát *szeregyeny* a „nép-
emberé”-nek nevezi s ügyeit az egész
ország katolikus közönségével ugyan-
azonosítja — elmondja jelölti „hitvallás”-át.
„Az önkormányzat joga velünk szüle-
tt. Boldog állam, mely önmagát kor-
mányozhatja! Sőt nemis állam, melynek
szabad önkormányzata nincs. De az állam
kebelében — keretén belül önkormányzatra
törekednek... a hitfelekezetek, a vallásos
társulatok stb. is.”

„A katolikus vallás államvallás
volt... Sz. Istvántól — 1848-ig; s így
nem volt szükség autonómiára, önkor-
mányzatra, sőt államvallás és önkormány-
zat egymást merőben kizárják...”

De hát szerintünk — autonómiára
csak ott nincs szükség, ahol az állam és
a vallás — egy, mint ez a zsidó theokra-
tiában volt. Magyarországon a r. kath.
vallással nem éppen így volt; mert habár
a r. kath. államvallás, de mindeniknek
volt egymástól elválasztott mozgás és
munkaköre, amelyen nem egy közös hata-
lom intézte a tennivalókat, hanem kinek-
kinek a magáé. Ily viszonyban pedig, ön-
törvényekre és önkormányzatra van szük-
ség. Arra lett volna szüksége a magyar
r. kath. egyháznak is és nagy mulasztást
követett el, ha függetlensége kiegészítéséül,
azt meg nem alkotta.

Am éppen *egy nagy függetlenségen*
török meg mind az a feltevés, hogy az a
róm. kath. egyház sajátos szerkezete
mellett — autonom lehessen, mind az a
most napirendre került igyekezet, hogy
azzá legyen. — 1870. július 18-ka óta,
amikor t. i.: a *vatikáni zsinat dogmáit* *tette*
a pápa csalatkozhatlanságát és ezt a
dogmát a r. kath. egyház elfogadta, a
papirendnek már azelőtt is megvolt szent-
ségjellegű dogmája mellé: képtelenségnek
látszik lenni egy oly autonómia, melyben
laikusok oly részt vehessenek, amiért
nekik egy kath. autonómia megalkotásáért
küzdenni érdemes volna. Mert bármily
szerkezettel alkotnák meg azt, ha fenti
dogma áll — a hitéletnek a szerint kell
alakulnia; mely viszonyban pedig a *pápa*
csalatkozhatlan *isten tekintélye* lesz
szabályozó az egyházban s a hierakhiai
szerkezet az a kormányzó rendszer, amely

TÁRGZA.

Petőfi, Tompa és Kerényi költői versenye.

Irta s a „Hajdumegyei Günczy-egyesület”
által 1897. jul. 10-én d. u. az eperjesi „erdei
lak”-nál az u. n. Petőfi-émlékkönnél rendezett
ünnepélyen elmondta: **Fleischmanné Frank Julia**
eperjesi tanítónő.)

(Folytatás és vége.)

Mihelyt Petőfi elhagyta Eperjest la-
zult a viszony Petőfi és Tompa között,
bár egymást tisztelték és bámulták,
azt a következő párbeszédmutatja: Mikor
Tompa Petőfinek bírálata, vagy talán csak
átolvasás végett, átadta az „erdei lak”-ot,
Petőfi az igaz elragadtatás hangján így
szólt Tompához: Tudod-e Miska, mit
mondott a világhódító nagy Sándor Dio-
genesnek? Tudom: ha nagy Sándor nem
volnék, Diogenes lennék. No hát én is
azt mondom, ha Petőfi nem volnék
Tompa szeretnék lenni. Az a költemény
a mi Petőfi tetszését annyira megnyerte,
így hangzik:

Az erdei lak Tompától.

Költői verseny Petőfi és Kerényivel 1845-ben.

Völgy felett, a bércz alatt, középen
A behorpadt hegynek oldalában:
— Hallgatózva, néma csend körüle, —
Nádkötésű kis lak áll magában.

A kis csermelyt rácsos ajtajánál
Át sem kell röpülni a madárnak:
Habtalan fut, szóvalan fut, benne
Tarka pintyek lépegetve járnak.

Gürcsös ágú bükkal a sötét szílt,
— Mely a házat vészek ellen ójja: —
Udvarába eleven sörénynyel
Foglalá be régi jó lakója.

A vad-szőlő gazdag levelével,
Mely magát a vért-telekre fonta:
Sátort képez, és a gazda déli
Álmat alszik árnyában naponta.

Míg fiát a fatetőkre csalja
A piros tojású vércse-fészék;
Vagy kiáltja gondtalan kedélylyel;
Heh kakuk, kakuk! szólj: meddig élek?

Zúg az élet, zúg vásári népe,
S nem hat a bércz egyszerű lakáig;
Néha hallik elhaló harangszó,
Szép idő, ha gyors esésre válik.

Itt a hajnalt nem kakas kiáltja,
Van dalos madárja minden ágnak:
A rigó-füty, gerliczék bugása,
S csattogány-dal szépen összeválnak.

Fenn, kivégott cserfa törzsökéhez
Kötve ing a vizmosás bürüje;
És a törzsök, zúgva ki- s bejáró
Kék darázsok mézetlen köpüje.

Lenn a mélyben szirt, s fatorladék közt
Elvesz a bércz harsogó patakja;
Rejteket a szirt s fatorladéknak
Smaragszínű gyíkok népe lakja.

Hallgatás ül bérczen, omladékon
Meg-megrendül a vakand turása
S hallik itt-ott vén cser oldaláról
Tarka harkály gyors kopácsolása.

Meg-megdördül csendes alkonyatban
Gyilkos csője a leső vadásznak;
Fel-fellobban bérczetetőkön a tűz,
A hol a szénégetők tanyáznak.

Tengeren csend és vihar. Hazája
Mérhetetlen tengere a szigetnek.
Rengetegben csend s vihar. Szigetje
E kicsiny lak a nagy rengetegnek.

Vadregényes erdőség vidéke!
Majd ha a tél fagy-bilincsbe zára:
Távol nézek hótakarta kunyhód
Felgomolygó kék füstoszlopára.

És ha éjjel a lak ablakából
Mécs kanócok fényt lövelve égnek:
Azt hiszem: hogy mind ez lüktetése
A megdermedt jégvidék szívének.

És lelkemben nyugtató hit éled:
Nem halt meg, csak alszik itt az élet!
Eperjes, 1845.

mellett a laikusok szerepe csakugyan csak arra lenne korlátozva, hogy Timkó szerint „a harangozó felett felügyeljen“, vagy még erre sem, mert bizony a harangozó felett is — a pap fog rendelkezni.

A r. kath. autonómiának „gátvetés“ tehát nem Bánffyban, vagy Magyarországon mostani állam kormányában keresendő és található fel, hanem magának a r. kath. egyháznak dogma által meghatározott kormányrendszerében és most — a fentebb említett oknál fogva — inkább, mint valaha.

A Timkó által — az 1848: XX. t.-cz.-ben kimondott ker. vallásfelekezetek közötti egyenjogúság és viszonyosságról felvetett okoskodás meg épen czélzatos, hamis sophisma. Mert ama t.-cz. szerint kellene, hogy Magyarországon a vallásfelekezetek államhozi viszonya — egyenlő legyen; de nem egyenlő. Nem élvezi itt még most sem ugyanazon jogokat és előnyöket minden vallásfelekezet, a mit a r. kath. egyház.

A protestánsok önmagukat tartják fenn; és önszegénységökből, iskoláik és lelkészeiknek a valláserkölesi élet ápolása által, megfelelő anyagi visszatérítés nélkül hoznak a magyar államnak évenként milliókra menő áldozatot; ellenben a r. kath. egyház ugyanazt tulnyomólag a használatában levő államjavakból teszi. Tehát az előny részén van. Csak ha az 1848: XX. t.-cz. egészben, nemcsak írva, hanem végrehajtva is lesz... akkor lehet szó egyenjogúságról és egyenlő előnyökről. Addig a r. kath. egyház az állam-patronatus előnyeit önmaga élvezi; s ha e viszonyból folyólag, állam-pátronusi jog alatt áll: az ok okozati súlyát éri csak s panaszra oka legkevésbé sem lehet.

Éppen olyan hamis Timkó ur fogalma a viszonyosság meghatározásában is. A protestánsok autonómiához való joga nem privilegium a r. kath. egyház ellenében; hanem sajátos tulajdon; mert a protestantismus önelveiből, melyek a keresztényiség alapvető tana — az evangéliumi alapra visszahelyező reformációval hozta ki és szerkesztette meg — önkormányzatát. Megvédte ezt, mint létfeltételt a r. katolikus egyházzal szövetség-

ges osztrák hatalomelnyomása ellen — vére hullatásával és biztosította békekötések és az államtörvénybe becikkelyezés által. Az 1848-iki törvény a protestantizmusnak mint szabad államra nézve nem veszélyes sőt vele az emberjogok kifejezése és biztosítására egy uton haladó és együttműködő vallás erkölesi testületnek igaz jogát csak újra ismerte el és csak újra szentesítette az egyenjogúság kimondásával és az egyenlő viszonyokba helyezés előirányzásával. A mai magyar állam — nem az ilyennevű ultramontán lapot értem — nem áll ellene a r. kath. autonómia és ennek alapján kifejtendő önkormányzati rendszernek sem; s ha nem élvezte eddig a r. kath. egyház kívánatos teljességében, bizony nem a magyar állam, vagy ennek kormánya, vagy Bánffy az oka, hanem öntanából folyó rendszere és az államhoz anyagi tekintetből folyó viszonya.

Mi értelme lehet így a programbevezetés feljajdulásának: a „kath. egyháznak maig sincs önkormányzata. Ma is idegenek, részben más felekezetiek jelölik püspökeit, kanonokjait, prépostjait és apátjait. Maig is idegenek rendelkeznek vagyonával. Maig is idegenek intézik, kormányozzák a kath. iskolák ügyeit“? Ezek a sokszorosan idegenek Magyarországon, Timkó ur előtt, nem mások, mint azok a király által kinevezett, időnként a kormányban helyt foglaló protestáns miniszterek, akik ennél fogva intézik más egyházakéval a kath. egyház ügyeit is. Hogy ez így van egy kissé nagyobb mérvben és több oldaluan arról nem tehetett sem Tisza és nem tehet Bánffy; azt követelte a vagyonügy, az egyháziak kezén levő államjavak, az állampatronatus. Tudunkkal azonban még, negyedfél millió s legnagyobb részben tősgyökeres magyarokból álló protestáns valamelyik felekezetből, nem volt vallásügyi miniszter, habár feltételezhető, hogy köztük is találkoznék, aki a vallásügyhöz, talán még az autonómiához is értene valamiesket.

Nem érezhető-e ki T. ur sebhedt szívének feljajdulásából, hogy ő és ők, úgy akarnak, hogy a többféle felekezetű polgárokból álló államban, 1848. vagy 1867. után is, vagy kizárólag r. katolikusok vezessék a magyar állam kormány-

zatát, és pedig a r. kath. egyház, Róma által meghatározott rendszere szellemében; vagy mondjon le az állam a r. kath. egyháziak által használt vagyonból folyó pátronusi jogáról, — és ahoz a birtokhoz való jogról is; sőt mondjon le természetes felügyeleti jogáról, mely az államot mindenütt is megilleti, de kivált ott van reá legnagyobb szükség, ahol olyan vallásfelekezetiek is laknak benne, kik az államon kívül lakó szuverén hatalomra hallgatnak, annak döntő erejéből veszik instrukcióikat.

Ime, e lenne Timkó ur és megjelölt pártja szerint az egyenjogúság és viszonyosság... a kívülről — pápai csalatkozhatlan mindenhatósággal kormányozott r. kath. egyház autonómiája! Hát bizony ebben feltalálhatná az ultramontán üdvösségét — a hierarkhia által osztogatva; de azt, hogy ez más lenne, mint egy ép, tekintélyen felülemelkedő, önmagából kifejtett, önmagát is irányzó, öncélú, a hazafisággal azonban szépen megférő egyházi autonómia, azt minden elfogulatlan r. kath. magyar polgár is beláthatja — az lenne: a *Vatikán—Magyarországban*. Ezt az önfeledést pedig még sem lehet várni a XIX. század utóján és pedig Magyarországtól, amely még a pápa által is elismert felségjogokkal birt mindíg, azon időtől fogva, amikor első királyával, nem térítés, nem kényszer útján s nem valamely lealázástól megmentésért, hanem önként belépett a nyugoti ker. egyházba; amely érdemesültséget sohasem is vesztette el az egyház iránt, mert geográfiai helyzeténél s a benne meglevő harezi hajlamanál fogva is, — lett az egyháznak századokon át védpaizsa; sőt most is rajta török meg az orthodox kelet, nyugat felé terjedése.

Kiterjeszkedik Timkó ur bizonyos hazafias hévvel említve meg az 1848-at, mint „szent számot a magyarok történetében“ még a „szabadság lánglelkű apostolává“ hivatkozással sem felejtkezik meg; s beismeri, hogy az a szám nem volt hibás abban, hogy a r. katolikusoknak maig sincs autonómiájuk. Hát persze hogy nem hibás — elismerjük, de hozzá téve, hogy annak az 1848-nak talán programjába fel is volt véve, hogy a magyar r. kath.

Egymás tehetsége által el voltak ugyan ragadtatva, de azért baráti viszonyuk nem volt oly benső, mint Petőfi és Kerényi között. Ez utóbbi oly tiszteletteljes gyengésséggel huzódott Petőfihez, hogy még azt is eltűrte, ha tulságos jókedvében Petőfi, Kerényi költeményeit tótos hanglejtéssel szavalta el.

Tompa ellenben szelid lelkű költő volt s önérzetes ember lévén, megakartta de megis tudta tartani függetlenségét Petőfivel szemben. Megmerte mondani Petőfinek, midőn az „erdei lak“-át átolvasta, hogy gyönyörű, de mivel reflexióval kezdődik, eltért a közösen megállapított tervtől, Petőfi „erdei lak“-a következő:

Az erdei lak, Petőfifől.

Költői verseny Tompával és Kerényivel.

Mint a szív az első szerelemnek titkát,
Rejti a kis kunyhót bérczek koszoruja;
Meg nem árt erőtlen szalmafedelének,
Ha dühét a szélvész e vidékre fújja.

Szalmafödélét beárnyékozza hüsen
Susogó erdőség rezgő lombozatja,
Min magát a vigan füttyölő rigófaj
És a búsan búgó vadgalamb ringatja.

Mint a kergetett őz, fut el gyors futással
Kis patak magasról a völgy mélységébe;
Két felől virágok, mint kaczer leánykák,
Kandikálnak a víz fényes tükörébe.

S a virágylánkához jönnek az imádók,
Égő szenvedélylyel jönnek a vadméhek,
S élveznek szerelmet. Hejh, de csak megjárja!
Vizbehullás vége részeg örömenek.

A nap és a szellő szánakozva nézi:
Levelet hajít le a szellő, számára,
És ha fenn ül már az életmentő sajkán,
Meggzarítja szárnyát a jó nap sugára.

A hegyek tetőin duzzadó emlékekkel
Jár az anyakecske gödölyei mellett.
Kikerült ettől s vad méhektől mindig,
Mi a kunyhó kis asztalára kellett.

S búgó vadgalamb és füttyölő rigófaj
Nem félnek, hogy őket csalják lépve szőre...
Önmagáról tudja e lak népe, milyen
Édes a szabadság tiszta levegője.

Nincsen itten rabság, nincsen itten urkény,
Mely parancsolatját mennydörögve adja;
Csak az égiháborúnak zeng koronként
Istentiszteletre buzdító szójátja.

És az Isten jó, ő nem soká haragszik;
A dorgáló felhők torkait bezárván,
Ujlag mosolyg . . . a megszelídött
Isten mosolygása: tündöklő szívárvány.

Eperjes, 1845.

Petőfit Eperjeshez kedves emlékek fűzték, mert itt érte első nyilvános nagy

kitüntetés. Midőn az eperjesiek hirül vették, hogy Petőfi városukhoz közeledik, királyi fogadtatásról gondoskodtak. Lovas bandérium ment elejbe, puskaropogás és riadó éljenzéssel üdvözölték. Este a kollegiumi fiatalság nagyszerű fáklyás zenével tisztelte meg, mit Petőfi következőképpen köszönt meg: „Kedvesebb nekem a fáklyák lángjai, mint évek hosszu során át börtönbe sinnlődő rabnak a nap első sugara. Ha éltem ege elborul és a sors macskazenével tisztel meg — erre az estére gondolok és fumigálom bajaimat.“

Csodálta Petőfi Eperjes környékén a természet fenségét. Bámulta a Kárpátok váltakozó hegylánczait, de azt mondta, hogy néha úgy érezte magát mint a fogoly. Pedig talán nem volt ember a világon, a ki jobban gyűlölte a kényszert és jobban imádta volna szabadságot, mint Petőfi. Maga a hegyi nép is zordonabbnak tűnt fel előtte, mint az aranykalászos Alföld lakója. „Ez csak dolgozik, az cselekszik, ez megadja magát az elemek hatalmának, alázatos, szolgaságra kész, a Hortobágy népe: büszke, daczos. Ez izzad, az terem, itt a természet hatalmas képei között gondolkodóvá lesz az ember, a gyönyörű rónán költővé és dalkokká. Mennél inkább közeledem a fenséges Kárpátokhoz, annál nagyobb szolgaságot látok. Ilyenkor megéreztem képzetem szárnyait és leröpitem lelkemet a délibábos Hortobágyra, hol az emberi méltóság a legalacsonyabb kunyhóban is magasban tartja büszke fejét.“

egyház úgy szervezkedik, mint egy független állam érdekének megfelelően: *független kath. egyházként*. Ez nem történt meg. A protestánsok — úgy tudjuk — hálaival jegyezték fel mindazon r. kath. férfiak rokonszenvét, kik az osztrák-pátens ellenében autonómiájuk romlatlanságáért folytatott védelmi küzdelmökben a protestánsokkal együtt éreztek, őket támogatták. Nemzeti együttérzés volt az; mert abban a legborzasztóbb, minden szabadmozgást lehetetlenné tenni és megsemmisíteni akaró abszolutizmusban, — a prot. hamisítatlan egyházalkotmányt valóban menedéknek tartották, a protestánsokat olyanok, mint ama „hétezer Izráelben, kik még nem hajlottak meg a Baálnak és a kiknek ajka nem csókolta meg azt;“ a kik közül kiindulhat még valamikor a Nemzet függetlensége visszaszerzéséért a harc, megszerezhető lesz a köz-diadal. Ki is indult s megis szerezte!

Nem gondoljuk, hogy hibáznánk, ha a „második alkotmányosság“ nagyevű kultuszminisztere *Eötvös* József báróban is feltételezzük, hogy őt az egyházáért buzgó lélek mellett ily nemzeti magasabb cél irányozta, midőn a r. kath. autonomikus szervezkedésre alkalmat nyújtott az 1870 autonomikus kongresszus összehívásával. Ugy kell gondolnunk, hogy ő, az első — 1848 — magyarminiszteriumnak is kultuszminisztere, csak felvette azt a fonalat, amit előbb az események kezéből kitéptek.

Hogy nem született meg az autonómia, megmondja miért, Timkó ur... mert alakult egy liberális demokrata és egy konzervatív párt. „A demokrata párt olyanokat kívánt az autonómia körébe vonni — T. szerint — melyekkel *lehetőséget kívánt, mert híffekezeteink kívánságok teljesítésével megszűnt volna egyetem, megszűnt volna r. katolikus lenni.*“ Szerintünk azonban azok a kívánságok, egy valódi autonómia feltételei — egy független, erős magyarállamban.

Azt T. ur is elismeri hogy „a liberálisok kívánatai bár messze tülhajtottak, szabadelvű demokrata és liberális volt.“ „Ma is vannak — mondja — liberálisok, akik a katolikus autonómiának

Petőfi fedezte fel a délibábos Alföldet a költészet számára, mondván:

„Nem kellenek Schweicz hótakart bérezei, nem kellenek Arkádia zengő ligetei, nem kell a bájos Tibur, itt van a Hortobágy. Ismerjétek meg! Van itt költészet elég! Ő mutatott rá először, hogy a *Hortobágy* pusztái, méla csárdái, — esikósai — ménesei, — csaplárosai — magyar parasztjai — és kisbéresei, de még a betyáraiban is mennyi a költészet.

Most már fájdalom az ő lelki üdvéért is elmondhatjuk: „Nyugasztald haló poraikban, kiknek pályája megszakadt.“ Ha nincs is külön méltó sirba eltemetve, könnyű neki a föld,... legyen is az, hisz a férfi legmagasztosabb hivatását teljesítve, nem rang, nem kitüntetés, nem érdemjelért — hanem hazája alkotmánya és szabadságáért — szállt szembe a halállal....

Ne jajdulj fel te honfi kebel arra a gondolatra, hogy a magyar költészet égőnek legfényesebben ragyogó csillaga, a magyar népdal atyja, 27 éves korában le-tűnt. Mi várt volna reá a világsi gyász után? Felesküdni a gyűlölt fekete-sárga zászló alá? vagy Kufstein börtöneiben sinlődni!!... Száz halálnál is rosszabb lett volna ez Petőfire nézve. Aldassék érte a magyarok istene, hogy így történt!!

Kérjük az Egek Urát, hogy még sok olyan csillag tündököljön edes honunk felett, mint amilyenek Petőfi, Tompa és Kerényi voltak.

hajlandók megengedni — a harangozók felett való felügyeleti jogot, de azt is csak miniszteri, állami ellenőrzéssel.“ De hát így Timkó ur kizárja teljesen a liberalizmust a r. kath. egyházból; pedig ha megolvassa Krisztus tanításait és az apostoloknak az ő elvei alapján felállított egyházzervezetét: úgy fogja találni, hogy abban az elv és éltető lélek a liberális demokrácia volt.

El kell ismernünk, hogy Timkó urnak felebb idézett kifejezése akaratlanul, — általa talán nem sejtve — nagy igazságot tartalmaz; midőn *felekezetenek és rómainak* nevezi a r. kath. egyházat. Elismeri ugyanis, hogy *felekezet*, tehát az általános, nagy, *közönséges keresztyén egyháznak része*... amint csakugyan van és másként nem lehet; mert annak minden felekezet csak része, így a protestánsokéi is; és nem követelheti magának egyik sem elbizakodás nélkül — a kizárólagos katolikus nevet... nem még a pápai egyház sem; habár egy fő által s egy hierarchiai rendszer szerint kormányoztatik az egész világon. Ez rájuk nézve katolikus, de nem az a katolikus keresztyénségre. Azért a r. katolikus nevezet, szerintünk is jobban megfelelő elnevezése a pápai egyháznak, mint ama kizárólagos büszke — katolikus név. Ebben a felfogásban T. urral találkozniuk — jól esik.

De már abban nem érthetünk vele egyet, — hogy ama liberalizmus nem szabadelvűség, hanem mint T. ur nagyszabással kifejezi: „lesúlyedés a Cimborassórról — a mocsárba.“

Megmondja aztán T. ur azt is: mit kívánt a konzervatív párt 1870-ben és mit kíván most az a párt, melyhez ő tartozik — ami mindegy. „Ok türelmesek!“ kérdésbe teszi azonban, hogy „a *türelme* be van-e iktatva más felekezetek szabályaiba is?“

Boldog Isten! mily változás a világ folyásában. A r. kath. kérde, hogy más — gondolom *prot. felekezetek, ismerik e a türelmet*, akik szabadabb lélekzésüket a r. kath. egyház hatalma alól — nem r. kath. engedékenységek, szelidebb ker. átalakulásnak, hanem egy elnyomatásukat megsokalló, legabszolútabb hajlamu, de a fölvilágosodás határán belépett uralkodó „türelmi parancs“ból — „tolerancialedictum“ — nyerhették meg. Eszünkbe jut itt Aesopus: „Peras imposuit, Jupiter nobis duas“ kezdetű meséje... az előttünk levő tarisznyában a mások, — a hátunkon levőben — a magunk bűnei vannak; emiatt látjuk meg mások szemében a szálkát s nem látjuk meg magunkéban a — gerendát.

Timkó ur autonómiai kívánatai ezek: Követeli:

1. *A kath. alapok és alapítványok kezelését.* Persze, hogy beleért ebbe a kath. papság kezén levő minden állami eredetű vagyont is. Hát ez esetben az első kívánat már az állam lemondását kívánja birtokjogáról és átboesátását a r. kath. egyház kizárólagos és soha kérdésbe nem jöhető tulajdonába. Az állam jogának ily önesonkítását nem tételvezhetjük fel sem magyar kormányról, sem magyar királyról, még magyar közvéleményről sem s már az első szerény kívánatot a kath. autonómia gátvetésének kell tartanunk.

2. *A javadalmak betöltésénél a hármas kijelölési jogot.* Hát a választás?! Ha a kijelölés a hierarchiai ellenőrzés nélküli autonom joga, a kinevezés pedig a pápáé lesz: akkor az az autonómia csak illúzió, tényleg egészben kiszolgáltatása a magyar r. kath. egyháznak Róma hatalmába, a magyar király felségjogának minden tartaléknélkül való konfiskálása, egy egészen és minden ellenőrzés nélkül való külhatalom alatt álló egyházi gyülekezet részére, amit testületnek azért nem nevezhetünk, mivel nem birna öntörvényhozásban önkarattal és önézállal, hanem asze-

rint mozogna, amint a tekintély rendeli, vakengedelmességgel, amelyben az az erkölcsi érték, ami a testületi jognak elengedhetlen feltétele.

3. *A kath. iskolák ügyeinek kormányzatát.* — Ez talán legkevésbé volna méltánytalan kívánat, ha egészben magok verejtékökből tartanák fenn alsóbb és felsőbb iskoláikat. — De ime az állam, amennyiben nem akarja, — hogy a tudomány és köznevelés felekezeti legyen, hanem a tudomány színvonalát álló és pozitív erkölcsi: a főfelügyeletet a prot. iskolák felett is gyakorolja, pedig ezeket az állam nem tartja fenn sem közvetve sem közvetlenül; megszabja a tanterjedelmet, beosztást, tanulókat, tanítókat, tanárok képezettségi mértékét sat. Tehát e téren már modern államban, felekezetek aligha élvezhetnek teljes autonómiai függetlenséget; sőt haladunk affelé, hogy az iskolák egészben államosítottak, amihez az ujkori államjogi elmélet, az államoknak gyakorlati jogot is ad, amelynél fogva látjuk is, hogy az iskolaügy, művelt államokban a felekezeti felfogástól el s az állami felfogáshoz hajlik s nem messze az idő, hogy a felekezeti iskolák — ha lesznek, — magán jelleggel bírva, nem adhatnak *életpályára képesítő okleveleket* s üresen maradnak az állami ily intézetekkel szemben. A vallásitanítás, tudjuk, hogy megvan és meglesz azokban is, és pedig a felekezetek által erre képesített vallás-tanárok által. Miért tehát a politikai magasabb államalakulás kereké elébe dobni a felekezeteknek magokat abban a hiureményben, hogy azt feltartóztatják; miért a r. kath. egyháznak is, mely szintén tudhatja, hogy a népképviselői alapon szervezett államtörvényhozásnak, mely megalkotja az állam „modus vivendi“-jét, ehhez legalább is van annyi joga, mint a vaticáni zsinatnak, mely a nép teljes kizárásával világra szólólag szabja meg a nép hitét, ennek lelkiismeret-szavát, szabadságát egészen figyelmen kívül hagyva. Ez ellen tiltakozik a nép-szuverenitás, mely hovatovább mindinkább követeli a maga jogait s a parlamentáris államalkotmányban ezt inkább látva figyelembe vétetni, sőt kielégíttetni: — effelé inkább is hajlik, mint a hierarchia felé, amely egyáltalában nem demokrata még ha szociális szölamokat vesz is ajkaira, vagy nyíltan kacérkodik a szocializmussal. A r. kath. egyháznak még ma is kedvezőbb iskolaügyi helyzete van legalább anyagilag, mint a protestánsoknak. Theológiájuk benn van az egyetemen; kir. jogakadémiák, kir. gymnasiumok tartatnak fenn az állam által kath. jelleggel! Hát biz ez az állapot azt mutatja, hogy nincs *teljes viszonyosság a r. kath. és az autonom felekezetek közt, de az előny legalább anyagiilag nem ezek, hanem a r. katolikusok részén van.* E tekintetben is az 1848. XX. t.-cz. egészben megvalósítása van hivatva segíteni arra, hogy teljes viszonyosság álljon elő a felekezetek közt a Magyarállamban.

Mit kelljen mondani Timkó urak azon kijelentésére, hogy a jelenlegi kormány mindazon autonómiai kívánalmaknak ellensége. Gazdálkodni a más pénzén, a más vagyonával; püspököket, kanonokokat, dignitariusokat kineveztetni, talán tett, — talán teendő politikai szolgálatok jutalmazásául és tartalékban őrizni *stréber nagyravágyó papokat* (sic!) a kath. pénzén, a katolikusok kizárásával — állami iskolákat fentartani, igazgatni, tanárokat kinevezni? bizonyára nem megvetendő gyönyörűség... nem mást részünkről, mint amit szegénység gyönyör ad ajkunkra; az autonómia fensége a miénk, a mi autonómiánk, a mi városunk! Próbálják meg kath. testvéreink, kizárólag önmagokra támaszkodni... bizonyára nem lesz életükbe több beavatkozása az államkormányának,

mint a protestánsokéba; gyakorolja majd csak a „jus advocatiae“-t az egyház oltalmazására, a „jus placeti“-t önvédelmére.

Ne gondolják Timko ur és elvtársai, hogy a más vallásúak, az ő olyatén autonómiájukat *sandán* néznék, sőt ellene irnának, beszélnek és törnének. Badar beszéd az. A protestánsok csak sajnálkoznak a r. kath. testvéreink autonómia-szegénységén. Azon Timko ur féle, vagy konzervatív autonómiát meg lehetetlennek tartják, mert olyannak elismerése egy modern, egy szabadelvű államban, a mai kor fejlettsége mellett, a mai államnak merő öngyilkossága lenne; s olyan kivívásában segédkezést, magyar protestánsnak, ker. katolikus testvér — ne is várja, mert azt gyilkossággal határos bűnnek tartja, mivel az az ultramontán rendszerre épített quasi autonómia, rabszolgaságba vetné a szabadságra hivatott lelkeket s az emberekért meghalt Krisztusnak *ujabb keresztre feszítése lenne!* Es nem is csudálkoznak még azon sem, ha „a jó ker. katolikusok“, az olyan autonómiának nemesak elmentmondanak, hanem minden erővel ellene is dolgoznak. Nem ők azonban, hanem Timko ur és konzervatív társai fogják azt eszközözni, hogy a római katolikusoknak Magyarországon, még ezuttal se legyen autonómiájok, olyan t. i.: amit az autonómia elnevezés igaz jelentésében, autonómiának nem lehet tartani. Es ettől T. ur is fél — a mint mondja; de ha fél, méltán fél.

Döreség az amit Timkó urék hisznek, illetve hinni látszanak és másokkal is elhitetni akarnak, hogy az ő módjuk szerint az ő autonómiájukban helytfoglaló józan világi elem „ellensúlyozó és győzedelmes befolyást gyakorolhatna az ultramontánokra.“ Az ő törekvésök bizony nem volna hálásabb valami, mint „szerecsent mosni fehérre.“ Inkább hihető az, hogy azok az Órálló férfiak — fen és alant — nem is engedik felépíteni azt az autonómiát, mely nem szolgálna sem „Isten dicsőségére, sem a haza javára, sem a r. katolikusok boldogítására, sem a más felekezetűek boldogításában hagyására.“

—a—r.

— **Országgyűlés.** A t. ház tegnapi ülése a napokban elfogadott javaslatok harmadik olvasásával kezdődött. Végre ráterhetett a ház a bünvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló javaslat folytatolagos tárgyalására. A javaslat általánosságban még *Olay Lajos* és *Páder Rezső* szóltak hozzá, a kik nem tudták szívükre venni, hogy el ne mondják öt hét óta zsebükben szorongatott beszédeiket. E két felszólalás után az elnök a vitát bezárta és a záróbeszédre tértek át. Elsőben is *Psik Lajos* előadó vette igénybe rövid időre a ház figyelmét. *Erdélyi Sándor* igazságügyminiszter állott fel azután, hogy a javaslat általános megvitatásánál még egyszer bizonyítsa, mennyire tévednek azok, a kik a javaslathoz 16-ik szakaszának második pontjában a sajtószabadság veszélyeztetését látják. Élénk taps és helyeslés követte a miniszter nagyszabású két órás beszédét és a szabadelvű párt tagjai *Bánffy Dezső* b. miniszterelnökkel élükön, siettek kezetszorítani az igazságügyminiszterrel nagyhatású beszédeért. A miniszter után *Győry Elek* élt még zárószavával, azután a ház a vitaközlés folytatását holnapra halasztotta.

NAPI HIREK.

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órákor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

Famunkatartás. A közügyesítő egyesület főcéliskolai műhelyében d. u. 2—4 óráig Kedden előkészítő csoport. Szerdán és pénteken haladó csoport.

A debreczeni kir. járáshíróság szóbeli kéréseket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a félék megjelenhetnek minden szerdán.

Hivatalos órák az állami anyakönyvvezetőknel Vasárnap d. e. 10—12-ig. Többi napokon d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában Nyitva van minden szerdán és szombaton d. e. 11—12 óráig.

Felhívás előfizetésre.

Angusztus elsejére új előfizetést hirdetünk. Ama t. olvasóinkat, kiknek előfizetése most lejár, kérjük sziveskedjenek a megújításról idejekorán gondoskodni, nehogy a lap küldése szüneteljen.

*

A lapot nyáron át bárhová fürdőbe, nyaralóhelyre utána küldjük előfizetőinknek akárhányszor is változzék a cím.

*

Mutatványszámot mindenkinek kívánatra küldünk.

*

Előfizethetni bármely naptól kezdve lehet. Előfizetési árak egy hónapra 1 frt., negyedévre 2 frt 50 kr.

A „Debreczeni Ellenőr“
kiadóhivatala.

— **A gabonakészletek.** A rossz aratási eredményekre való tekintettel a földművelésügyi miniszter elrendelte az 1896-ról maradt gabona- és liszt-készletek összeírását, hogy tájékozást szerezhessen az esetleg szükségessé váló intézkedések iránt. Ezt az összeírást a kereskedelmi kamarák eszközölték, még pedig igen rövid — mindössze nyolcz napi — határidő alatt. A debreczeni kamara összesen 350 felhívást bocsátott ki a területén lévő nagyobb gazdákhöz, gőzmalmokhoz, terménykereskedőkhöz, Sajnos, hogy közülök csak 37 küldött értesítést, jöllehet hogy a felhívottak közt számos olyan kisebb malom és gazda foglaltatott, melyekről illetve kikről előre feltehető volt, hogy készletjük 1896-ról nem maradt. A nagyobb ezégek többnyire mégis válaszoltak. A nyers adatok ugyan távolról sem tüntetik fel a tényleges állapotot; de abból is ami beérkezett, látható, hogy mily elenyészően csekély buza és liszt készlet maradt a múlt évi termésből, Ime az összeírás eredménye:

Az *István gőzmalom* 1896. évi készlete 45,000 métermázsa buza, 32,000 mm. liszt, 16,000 mm. korpa. *Lukács Sándor gőzmalma T.-Szt.-Miklós* 2800 mm. buza, 1500 mm. liszt. *Mandel Ede* és társai gőzmalma *Nyirbátor* 500 mm. buza, 200 mm. roz, 100 mm. árpa, 80 mm. 450 mm. tengeri, 1450 mm. liszt. — *Szatmári r.-t. gőzmalom* 28,655 mm. buza, 16 mm. tengeri, 18,794 mm. liszt és korpa, *Schwarz Mór gőzmalma Mátészalka* 800 mm. buza, 300 mm. liszt, *beregszási új gőzmalom* 400 mm. liszt, *nyiregyházi* termény és áruaktár 604 mm. árpa, 300 mm. tengeri. *Liedermann M.* kereskedő *Debreczen* 16 mm. buza, 500 mm. tengeri, *Szent Antal gőzmalom Jász Ladány* 70 mm. buza, *h.-nánási* terménykereskedők 4000 mm. buza, 100 mm. roz, 750 mm. árpa. 150 mm. zab, 5000 mm. tengeri. *Nagybányai* első malmalom 550 mm. buza, 680 mm. tengeri, 380 mm. liszt. A szoboszlói, kabai, kisujszállási, vámospéresi, p.-ladányi, dévaványai, h.-nánási, dorogi, n.-bányai (Farkas-féle), jászapáti, mihálydi, dombrádi, géresi, szatmárhegyei, rakamazai, jákóhalmi, szováti. nyirbaktai és vencesellői gőzmalmok, továbbá br. Vécsey csegöldi

malma, *Bechert Manó*, *Lukács Ármin* és *Geiger Simon* debreczeni terménykereskedők nemleges választ adhattak. Feltűnő, hogy a debreczeni termény és áruaktár a felhívásra egyáltalán nem felelt.

— **Személyi hírek.** Gróf *Degenfeld József* főispán tegnap este elutazott hat heti szabadságra, mely idő nagyobb részét tengeri fürdőben fogja tölteni. — *Szell Farkas*, kir. táblai tanácselnök, a „Csokonai-kör“ elnöke, befejezven szabadságidejét tegnap visszaérkezett.

— **Kevés az iskola.** A kir. tanfelügyelő *Julius* havi jelentése, — noha az iskoláztatás általában véve szünetelt, — érdekes dolgokat tartalmaz. Annak megemlítésén kívül, hogy a *Gönczy* egyesület tanulságos körutat tett felső Magyarországon, s a kereskedelemügyi miniszter rendelkezéséből 17 rendes és 3 rendkívüli hallgatóval megnyitott a szalma és forgács fonási — kalap varrási tanfolyam, — aminek üdvös hatása várható a téli nép ipar meghonosítása körül, — bővebben foglalkozik a tankötelesek összeírása eredményével. Több mint egy negyed század óta eszközölt statisztikai megfigyelések szerint az országos átlag 1000 lakosra 160 mindennapi tanköteles. Az alföldi népesség tanköteles számaránya körülbelül 1 százalékkal (Hajdumegyében éppen 1 százalékkal) kevesebb középszámot ad, — így nálunk 1000 lakos közül 150 a mindennapi tanköteles. Ezt a mértéket az összeírás közel sem üti meg: az összeírt 7621 mindennapi tankötelessnél az országos átlag szerint mintegy másfél ezerrel, az alföldi átlag szerint is közel ezerrel többnek kell tényleg lenni, még akkor is ha a 16%, illetőleg 15% arányszámot a 7 év előtti népszámlálásnak immár tetemesen meghaladott eredményhez alkalmazzuk. De egyelőre elfogadván a tényleges összeírással megállapított mindennapi tanköteles létszámot, még így is az osztályoknak törvényengedett legnagyobb tömörségére számítva, 18 iskolának, illetőleg osztálynak felállítása bizonyul szükségessé. Ez mutatja, hogy mennyire indokolt méltányos volt a közoktatási miniszter rendelete, mely 15 új oszt. szervezését sürgeti. A 15 iskola közül legalább 10-re a kertekben, tanyákon, pusztákon van szükség. A városi tanács utasította kulturatanácsnokát e kérdés tanulmányozására; így remélhető, hogy a külvárosi és külsőségi iskolák községi szervezése az új tanévben teljes erővel megindult.

— **Zónamészárszék.** A zónamészárszék felállításának híret városzerte nagy örömmel fogadták. Egyedül a kartellben álló mészárosok vágtak hozzá savanyu arcot. Mert bizonyos, hogy nemesak több száz fogyasztó családot vesztenek, hanem előre láthatólag kénytelenek lesznek a husárat nekik is lejobb szállítani, amint ezt megeselekedték mindannyiszor, valahányszor a zónamészárszék felállítására irányuló mozgalom erősebb hullámokat vert s megeselekedték akkor is, a mikor egyetlenegy mészáros-társuk jóval olcsóbb árakkal konkurrált velök. Hogy a közönség mennyire érdeklődik a most már biztos révpartra jutott mozgalom iránt, mi sem igazolja jobban, mit az, hogy tegnap tömegesen iratkoztak be a semmi kockázattal nem járó szövetkezetbe. A tagok nagy száma máris szükségessé teszi, hogy egyszerre két zónamészárszék nyíljon meg, az egyik a kis-piaczon, a másik *Csapó-utcán*. Mind a két mészárszék felett ott lesz a felirat „Zónamészárszék“ s nagy betűkkel a husárat is jelezni fogják. A régi és az új szövetkezeti tagok tantuszt kap-

nak, amelynek előmutatása mellett szolgáltatják ki részükre a húst. A levágásra kerülő marhának szerződés szerint mindég hizottnak kell lenni, ki van tehát zárva, hogy a közönség ne jó minőségű húst kapjon. A fogyasztás előre láthatólag nagy lesz s éppen ez teszi lehetővé, hogy a zónamészárszékben örökös friss húst kap a fogyasztó közönség. A fogyasztás aránya és fejlődéséhez képest állítják fel a többi, annyi mészárszék, amennyire szükség lesz, a mészárszék felállítására pedig fokozatosan úgy történik, hogy rövid idő alatt minden városrész bírjon zónamészárszékkel s azt gyorsan, közel találja a fogyasztó közönség. A szövetséget tagjai közé beiratkozhatni akár a Tóth László róm. kath. tanítónak, akár a D. R. U. szerkesztőségében kitett íven. A két első zónamészárszék a jövő héten, kedden reggel nyílik meg.

— **Magyar kereskedelmi muzeum.** Tegnap d. e. ment végbe a kereskedelmi muzeum állandó kiállításának hivatalos megnyitása nagy közönség jelenlétében. A debreczeni kereskedelmi- és iparkamarát Grünwald József kamarai s. titkár képviselte.

— **Kántor választás.** Az izraelita hitközség képviselőtestülete vasárnap f. hó 8-án délelőtt 10 órakor fog összegyűlni a kis-uj-utcai izr. iskola termében, hogy megválassza az új előimádkozó kántort. Hatan pályáztak e dusan javadalmazott fontos állásra, akik mind személyesen mutatták be próba éneklés által képességüket. Ezek közül egy przemysli lengyel és egy nagyváradai magyar pályázó találtak legnagyobb tetszésre, akik között lesz most a választás. Mindenesetre ohajtandó, hogy a debreczeni hazafias és nemzeti szellemű zsidóság egyik legfontosabb hitközségi állását olyan ember töltsse be, aki magyar érzelmű és a hitközség tagjaival a nemzet nyelvén érintkezik. Az ellenkező nagyon elhibázott volna.

Kozma Sándor. Kozma Sándor nyugalmazott budapesti kir. főügyész tegnap hajnali fél 4 órakor hosszas és rettenetes halálküzdelem után meghalt. E hír bizonyára mély és fájdalmas részvétet fog felkelteni mindenfelé, mert nincsen e hazának oly zuga, nincsen e hazának osztálya és párja, a hol az új Magyarországnak e kiváló alakját, jogszolgáltatásunk ez illusztrisz tagját, uttörőjét ne ismerték és ne tisztelték volna.

Leveldi Kozma Sándor született Körös-hegyen, Somogy megyében 1825-ik évi szeptember 2-án. Középszkolai tanulmányait Sopronban, Pécsen és Pápán végezte, a jogot Pozsonyban hallgatta s az ügyvédi oklevelet 1847-ben nyerte el. Az 1848-diki országgyűlésen Szegedy, majd a radikális Madarász László jurátusa volt. A szabadságharcban résztvett. A harc leverése után az osztrák hadseregbe sorozták, de onnét csakhamar kiszabadult. Az ötvenes években rendőri felügyelet alatt állott. Somogy megyében ügyvédskedett, hogy nagy intelligenciája és szószaki képessége annyira feltűnt, hogy 1861-ben országgyűlési képviselőnek választották. — Széles jogtudományának és kodifikáló képességének elismerésül Horváth Boldizsár osztálytanácsosának hívta magához.

1869-ben a reformált királyi kuria legfőbb ítélőszéki osztályának bírója s 1872-ben az államügyészség főállítása után királyi főügyész, az új hivatal országos főnöke, szerzője és mostani alkotmányban megteremtője volt.

Kozma főállamügyész, kinek hivatalos hatósága előbb az egész országra kiterjedt s ki felügyeleti és ellenőrző látogatásait Soprontól kezdve Munkácsig és Szegedig végezte, az őt Messziásként váró fegyintézeteket éles szemekkel vizsgálta és erős, de igazságos, s emberséges karokkal vezette s kormányozta.

A Szilágyi Dezső-féle újabb törvény óta már csak a budapesti, győri és pécsi királyi táblák területére szorított budapesti királyi ügyészségi kerület főügyésze volt s így korlátozottabb hatáskörrel bírt, de azért nem kisebb tiszteletben és bizodalomban részesült az elfogulatlan közönség s alárendeltjei részéről, mint bármikor.

Családi életében a legboldogabb emberek egyike volt, gyermekeiben minden öröme, boldogsága tükröződött vissza. Egyik fia huszárkapitány, a másik fia a kitűnő író és költő Kozma Andor. Az egyik leánya Kandóné, a ki — sajnos — nemrég özvegységre jutott, a második leánya Jeszenszky Sándor miniszteri tanácsosnak neje, a harmadik leánya dr. Fésüs György budapesti törvényszéki bírónak felesége.

Temetése ma délután megy végbe, ev. ref. szertartás szerint s kívánságához képest a legszigorubb egyszerűséggel.

— **Dalestély.** A debreczeni dalegylet 1897. évi aug. hó 12-én Mácsay Sándor karnagy vezetésével és Rác Károly zenekara közreműködésével, a „Nagyerdei Vigadó“-ban zártkörű dal- és zeneestélyt rendez, melynek műsora a következő: Honfidal, Hubertól. Barua kis lány, Medgyessytől. Országos bordal, Thern-től. Nyisd ki rózsám, Zimaytól. Rákóczy-induló, Rác Károly zenekara közreműködésével, Hubertól. Belépti díj személyenként 1 frt. Család-jegy 3 személyre 2 frt. Kezdeté este 8 és fél órakor. Egyleti alapító és pártoló tagok szabadjegyeiknek felmutatása mellett a pénztárnál belépti jegyet nyernek. — Belépti jegy nélkül a terembe senki sem bocsáttatik. — A szabadjegy 3 személyre érvényes, a család többi tagja a belépti díj felét, vagyis személyenként 50 krt fizet. — Családtag alatt egy háztartásban élő szülők és gyermekek értendők; ezen kívül álló rokvnságra a szabadjegy érvénye ki nem terjed, Alapító- vagy pártoló-tagsági aláírást a pénztár a dalestélyen elfogad. A dalestély tiszta jövedelme az al-dunai jótékonycélu hangverseny-körut költségeinek fedezésére fog fordíttatni. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Az elnökség.

— **Halálozás.** Előkelő urnő, a nagykiteredésű Péchy család matronaja hunyta le szemeit örök álmra tegnap, a szomszédos Aba pusztán. Özv. csiffi Csiffy Lászlóné szül. pécsujfalusi Péchy Judith urnő meghalt 82 éves korában. Temetése holnap d. u. 2 órakor lesz ev. ref. szertartás szerint Aba pusztán. A temetésre Debreczenből is számosan készülnek kimenni.

— **A debreczen—nagyvárad villamos vasút ügye** biztató módon halad előre. Kisbaári Kiss Ferencz az engedélyes igazán nagy buzgalommal dolgozik, hogy ez a modern vasút, mely nemcsak Nagyváradot köti majdan össze Debreczennel, hanem Bihar-megye több községét részesíti majd a gyors közlekedés előnyeiben, mielőbb létesülhessen. Minthogy az előmunkálatok már teljesen be vannak fejezve, legközelebb hozzálátnak a vasút építésének finanszírozásához és ezt Kisbaári lehetőleg úgy szándékozik keresztülvinni, hogy a községek és érdekeltek hozzájárulását fölöslegessé tegye, vagy legalább is a minimumra redukálja. E helyett keresztül akarja vinni a kormánytól az új vasút

adómentességét. A finanszírozásra vonatkozólag már több előkelő budapesti pénzüintézet tett Kisbaárinak ajánlatot, aki ezek közül a legelőnyösebbel már megkezdte a tárgyalásokat. A mostani konstellációk szerint valószínű, hogy a debreczen—nagyvárad villamos vasuton már a jövő évben megnyílik a közlekedés.

— **A Szabó család szomorúsága.** Részvétellel értesülünk, hogy özv. Szabó Lajosné urnő, Szabó Kálmán nagykereskedő, a kereskedelmi- és iparkamara elnökének édesanyja súlyosan megbetegedett. A beteghez Nóthnágel világhírű bécsi orvos tanárt hívták le, aki ma reggel érkezett meg.

— **Názi szarka.** A Bika mulató főpinczére Kovacsics Ignác jelentést tett a II. ker. kapitányságnál, hogy az evőeszköz készletében jelentékeny hiányt fedezett fel. Erdős Mártonné nyil-uteza 3597. sz. lakásán találtak meg egy csomó onnan származó kanalat, ahova egy Julcsa nevű mosogatóleány hurcolta el a konyhából. A károsult főpinczér a tettes megbüntetésétől elállott.

— **Nincs szarvasmarha vész** A Hortobágy egyik gulyájában pár hét előtt kiütött száj- és köröfajás megszűnővén, Debreczen város területe és határa a zárlat alól feloldatott.

— **Az utolsó térzene.** A helyben állomásozó 39. gyalogezred vasárnap elhagyja városunkat s utra kél, hogy résztvegyen az őszi hadgyakorlatokon. Az ezred zenekara tehát a rendesen szombaton megtartott térzene napját ezuttal megváltoztatta s az utolsó térzenét nem holnap szombaton, hanem ma délután öt órakor tartja meg a nagyerdőn.

— **Furfangos betörő.** Vakmerő betörést követett el egy eddig még ki nem puhatolt ravasz gazficzko a Homokkertben. Tegnap délután egyik házba, a hol a tulajdonosnak 78 esztendő anyja volt egyedül otthon, belépett egy fiatal ember és közölte az öreg asszonynyal, hogy a megreperált öntözőgép készen van a szomszédban, nézze meg hát ott, ha jó-e. Az öreg asszony becsukta a lakást és elment az öntözőt megtekinteni. — A magára maradt ember azalatt betörve az ablakot, behatolt a házba, feltörte a szekrényeket és a mi csak kezeügyébe akadt, összepakolt egy kofferbe és azzal úgy odább állott, hogy a rendőrség botja még csak azt sem tudja, mely irányban keresse az útni való nyomát. Az ellopott tárgyak közt van sok ruhanemű, ágybéli, egy aranyóra, egy pár arany fülbevaló és egy aranygyűrű.

Táviratok.

— *A Debreczeni Ellenőr* saját tudósítójától. —

Budapest új főpolgármestere.

Budapest, augusztus 6. Mint biztos forrásból értesülünk a főpolgármesteri állásra a közgyűlés elé a királynak következő hármas jelölése lesz. Radocza János, Szivák Imre országgyűlési képviselők és Rupp Imre miniszteri tanácsos.

Szerb püspökség megszüntetése.

Temesvár, augusztus 6. A budai szerb püspökség megszüntetésére az egész szerb kongresszus törekszik, hogy aztán Zág-ráiban létesülhessenek az új püspökség.

Debreczen az első félévben.

— A közigazgatási bizottság féléves jelentése. —
— augusztus 6.

A közigazgatási bizottságot a miniszterelnök újabb intézkedésével felmentette attól, hogy minden féléről számokat számkokra halmozva, terjedős jelentések összeállításával pazarolja hasznosabban is értékesíthető idejét. Az évközi jelentések tavaly óta leginkább általános kérdésekre terjeszkednek ki s jóval kevésebbet ölelnek fel mint régi elődei. Rövidesen bánhatunk el tehát mi is a folyó évi első feléről szerkesztett jelentéssel, — amelyben a közigazgatási bizottság beszámolhat hónapi működéséről.

A jelentést a bizottság mai ülésében állapították meg. Közöljük belőle a következőket:

A közigazgatási bizottság 6 rendes s egy rendkívüli ülésében a hozzá utalt 290 ügy darab közül 243-at intézett el. A közrendészeti állapotok terén örvendetes javulást vár a rendőrség létszámának szaporodásából. Feltűnő büntények nem is fordultak elő. Kivándorlás se volt. Új fegyelmi ügy nem keletkezett.

A közegészségügyet járványosan uralkodó fertőző betegségek nem veszélyeztették. Fertőző kórok csak szórványosan jelentkeztek. Új tichoma eset volt 15. Az óvintézkedések mindenkor gondosan megtétettek.

A pénzügyigazgatás körében az egyenes adó kivetést befejezték, — sőt az egyenes adó felszólamlási bizottság is befejezte működését. Az adózás érdekében kivételes intézkedésre szükség nem forgott fenn.

A kereskedelemügyi miniszter ügykörét érintő kérdésekre adott válaszok közül az az egyetlen a figyelemre méltó, hogy az építő iparosok egy része a nagyobb köz- és magán építkezések szünetelése miatt nem kapott munkát. Ezek részint idegen helyeken, részint más munkával voltak kénytelenek kegyérkereset után nézni.

Ami a *mezőgazdaságot* illeti: a jelentés idevonatkozó részében kevés a vigasztaló. Az őszi vetések általában jól teleltek, de az állandóan nedves, hűvös tavaszi időjárás miatt a termények igen sokat vesztek úgy minőségre mint mennyiségre nézve. A gyakori esőzés az aratást is akadályozta.

Az őszi buza általában középtermést ad, melyet kath. holdanként nem lehet 7 m. m.-nál többre becsülni; minőségre jó ha eléri a 78 kgr.-ot; de akkor is 20–25 %-a nem lesz piac-képes. Az őszi rozs jobban áll a buzánál; úgy hogy kat. holdanként az átlagos termést 8 m. m.-ra tehetjük. Az árpa csak takarmányozásra való. Az átlagos hozam alig 3 mm. A zab nagyon vegyes minőségű; vannak helyek ahol ma még*) a legjobban bíztat, másutt rosszul hánnya ki a kalászt s igen alacsony növésű.

Tengeri, dohány, répa most még jól bíztat.

A széna csinálás sok bajjal járt. Jobbára ázott, kilugozott szálás takarmányunk lesz.

A gyümölcskertészet eredménye is csekély. Legszebbnek mutatkozik a körte-termés.

A konyhakertészet és a szőlő, különösen a homokon, gazdag terméssel bíztat.

A munkás viszonyok legalább eddig Debreczen határán, nem adtak panaszra okot. A szociális mozgalmak teljesen elmaradtak. A gazda és munkás *kölcsönös bizalma*, amannak *méltányossági érzete* jóeredményre vezettek.

Az eddigi aratási feltételek betartat-

*) A jelentés eme részét Szücs Mihály igazgató tanár, gazdasági előadó még július 15-dike körül állította össze.

tak. Nehány gazda határozott összegben állapította meg az aratási munkadíjat. Így voltak, akik az aratás és eséplésért együttesen tekintet nélkül a termény minőségére 10 méter mázsa életet biztosítottak egy kaszás és egy marokszedő részére. Ezen kívül megadták a szokásos élelemrészt.

Mások a rendszeres szerződés alapján tizenkettőden és élelem járandóságért arattattak.

Tudunk esetet arra is, hogy kereszt szám szerint történt az aratás, keresztjét 20–25 kr-ával díjazván.

Általában a debreczeni gazda és munkás között való viszony sokkal bensőbb és kedvezőbb, mint bárhol másutt a vidéken, ami különösen abban jut kifejezésre, hogy összeütközés közöttük sohasem merül fel.

A hortobágyi állattenyésztésre szokatlanul kedvező idő járt. A fűnővés rendkívül gazdag. Ilyen legelő évtizedek óta nem volt a Hortobágyon.

A sertésvész még folyton pusztít. A malacz állomány 80%-a elhullott, a süldők és öreg sertések között az elhullás legfeljebb 10%-ot tett.

Az erdőségeken a fa növekedés oly erőteljes, amilyen vajmi ritka. Rovarkárosítás is kevés volt.

A jelentés eme része kiemeli még a hortobágyi lódíjazást és csikóversenyt, mely lótenyésztésünk szép fejlődéséről tanuskodik.

A tanügyi állapotokat illetőleg rámutat a jelentés az elemi iskolák hiányára, amely különösen a pusztákon érezhető. Másfelől felsorolja mindamaz ismert intézkedéseket és tanácskozásokat, amelyek új tanítézetek előállítására érdekében tettek és tartattak.

Érdekes a jelentés eme részében az a kezdeményezés is, amely egy *segédtanfelügyelői* esetleg tollnoki állás rendszeresítése iránt tesz lépéseket.

A jelentést a börtönügyre és a sorozásra vonatkozó észrevételek zárják be.

A vérző hősökért.

— A magyar vöröskereszt egyesületről. —
(Folytatás.)

III. Az egyesület szervezete.

Az egyesület élén áll a *központi választmány* 104 férfi és női taggal, 12 ezek közül horvát-szlavonországi. Ez tölti be a legfőbb tiszti székeket s választja meg az igazgató választmányt és a központi igazgatóság tagjait. Az igazgató választmány feladata: alkalmas helyiségek keresése, kórházak felállítására és ezek, valamint a betegszállító csapatok felszerelése, orvosok, gyógyszerészek, betegápolók közreműködésének biztosítása, a szükséges eszközök megszerzése, gondozása, az egyesület Erzsébet-kórházának fentartása, ápolónői tanfolyamok rendezése, elemi csapatok esetén segítség nyújtása, vidéki egyesületek felállítására, szóval minden előkészület megtétele arra, hogy a kitérő háboruk esetében az egyesület a nemzet becsületének és érdemének védelmében megsebesült s betegé lett hőseinek ezreit ápolhassa, gyógyíthassa és megmenthesse az életét, a jövődő számára.

A központi választmány mellett fontos szerepe van a *vármegyei választmányoknak*, melyek minden vármegye székhelyén alakulnak s a *vidéki választmányoknak*, melyek valamely vidék központjában létesülnek. Feladatuk általában az egyesület céljainak előmozdítása, főképen pedig buzdítással és felvilágosítással odahatni, hogy területükön a *fiók-egyesületek* száma minél inkább szaporodjék.

Megalakításukhoz elégséges, ha a vidékükön levő *fiók-egyesületeknek* összesen 200 alapító és rendes tagja van, akik lehetnek férfiak és nők egyaránt, a mihez

képest a választmányt *kettős elnökség* vezeti. A vidéki választmány a *fiók-egyesületektől* beszedi az alapítványokat és a *tízforintos* rendes évi tagdíjakat, melyeket azután a központba beküld. Minden év február havában *záróülést* tart, melyen az elmúlt év számadásait megvizsgálja s *február 20-dikáig az évi jelentést*, a fiók-egyesületek jelentésével együtt a központba küldik.

A vörös-kereszt egyesület egész működése a *fiók-egyesületek* működésén alapul. Ezek létesítése annyira meg van könnyítve, hogy akármelyik helyiségben, legyen még oly kicsiny is, alakulhat a fiók-egyesület *Tíz alapító vagy rendes tag, ha összeáll, kész a fiók-egyesület*. A tagok számára való tekintettel öttől huszonötig terjedhető választmányt választ és betölti a tiszti székeket. Ügykezelést mindegyik fiók-egyesület maga szabályozza.

A fiók-egyesület a rendes és rendkívüli tagdíjakból folyó jövedelmének bizonyos hányadát, melyet évről évre az országos közgyűlés határoz meg, beszolgáltatja a központnak; a megmaradt összeg *két harmadát a maga céljaira fordítja*, a többit arra használja, hogy a sebesült és beteg harczosok segítségének feladatát előkészítse. Rendkívüli szerencsétlenségek: árvíz, tüzvész, inség vagy járvány esetén a rendelkezésükre álló eszközöket a közvetlen segítségre használhatják, sőt szükség esetén a vármegyei vagy vidéki választmány utján a központi számára jutó részek felhasználását is kérhetik.

A fiók-egyesület összeköttetésbe léphet a vidéken levő más *jótekingy egyesületekkel* és mindazokkal, a kik a vörös-kereszt céljainak megvalósításához hozzájárulhatnak, hogy mint a vörös-kereszt segítő-egyesületei mozdítsák elő munkásságát. A fiók-egyesület a nagyobb városokban, ha 200 alapító és rendes tagból áll, *városi választmány* czímen alakulhat meg. A fiók-egyesületek megalakításának módozatairól szívesen ad felvilágosítást a központi választmány, mely az irodai teendők állandó elvégzésére Budapesten, IV., Kecskeméti-utca 5. sz. alatt központi irodát rendezett be.

Tekintettel azon nagy és sokoldalú feladatokra, melyek a vörös-kereszt egyesületre várnak, kétségtelen, hogy a kitűzött nemes célok csak akkor lesznek teljes mértékben elérhetőek, ha minden községben alakul fiók-egyesület. Ezt megkívánja nemcsak a békeszervezet, de különösen a háboru beálltával csak úgy válik lehetségessé a központi választmány akadálytalan munkálkodása, ha mindenütt talál közegre, a melyhez bizalommal fordulhat.

A magyar vörös kereszt egyesület évi jelentései érdekes képet adnak azon áldásos működésről, melyet az egyesület immár 18 év óta kifejt. A mikor *Szegedet az árvíz ugyszólván teljesen elpusztította*, az egyesület volt az első, a kik segédkezet nyújtottak. Új-Szegeden felállított népkonyhát és kiseddóvodát és azonfelül ruhavarrással és kosárfonással foglalkoztatta a vízkárosultakat. Más helyeken is megjelent segítségével az egyesület, a hol az árvíz, tüzvész vagy inség pusztított és fenállása óta *félmillió forintnál többet fordított ily célokra*.

A közegészségügy terén szintén szembe-tűnő sikereket ért el az egyesület. Saját vagyonából felépítette az Erzsébet-kórházat, melyet a külföld is mintagógyintézetnek ismert el. E kórház béke idejére 120, háboru idejére 800 beteg számára van berendezve. Tekintélyes alapítványai lehetővé teszik a felvételt a kevésbé vagyonos betegeknek is és ezekre megy azon összeg, melyet az egyesület évenként vagyontalan betegek gyógykezelési költségeire áldoz. Azonkívül a kórház ápolónői iskolául is szolgál; évenként két tanfolyamot rendeznek 12–12 tanulóval és az egyesület mindazon ápolónőket, kik a

vizsgát sikerrel teszik le, részint kórházakban, részint magán betegeknek foglalkoztatja.

A toroklob járványos fellépését megakadályozandó az egylet több ízben tudományos kísérleteket tett a beoltásokkal és az összes költségeket sajátjából fedezte.

A cholera-járvány idején az egyesület buzgóan támogatta a hatóságokat.

Miután tagadhatatlan, hogy a vidéki kórházak létesítése számtalan akadályba ütközik, az egylet készséggel vállalkozott, hogy ily kórházak czélszerű berendezését elősegíteni fogja. Ily segélyben részesítette a kézdivásárhelyi „Rudolf-kórházat”, a nagymihályi nyilvános kórházat, a Munkács városi, kisküküllőmegyei, bátfai kórházakat stb.

Kolozsvárott az egyesületi választmány buzgalma foytán a központ támogatásával egyleti kórház létesült, mely a Királyhágón tuli részben hézagot pótol.

Rokkant katonákat és a harezteren elszerencsétlenedett katonák özvegyeit és árváit az egyesület segélyben részesíti, de figyelmet érdemlő esetekben más szegényeknek is nyújt segélyt.

A vidéki választmányok és fiókegyletek e téren szintén nem maradnak el; egyes választmányok szegény betegeket látnak el ingyen gyógyszerrel és gyógykezeléssel azokat, mások szegény tanulóknak juttatnak ingyen ruhát, tankönyveket és élelmet; ismét mások mentőszolgálatot teljesítenek és népkönyvházakat tartanak fenn; vannak oly fiók egyletek is, melyek szegényeknek — kivált a zord időben — pénzsegély és tüzfát osztogatnak; egyesek figyelme még arra is kiterjed, hogy talált gyermekek elhelyezéséről gondoskodnak. Szóval a jótékonykodás minden terén találjuk az egylet lelkes közegét.

Valóban alig van az országnak egyesülete, mely e téren nagyobb áldozatokat hozna és nagyobb eredményekre mutatna rá. S mégis azt a szomorú tapasztalást szerezzük, ha az ország lakosságának számát az egyesület tagjainak számaival összehasonlítjuk, hogy az országnak mintegy 17 millió polgára nem tagja az egyesületnek, pedig nem egynek testvére, rokona, barátja, de saját maga is részesül az egylet munkájának gyümölcsében: béke idején és háború esetén egyaránt. S ez annál szomorubb, mert bárki is könnyen, minden nagyobb anyagi megterhelés nélkül beléphet az egyesület kötelékébe.

Mert *rendes* tagja lehet mindenki, a ki legalább 6 éven át 2 koronát áldoz az egylet nemes czéljaira. Egyszermindenkorra adományozott husz koronával bárki az *örökös rendes* és 40 koronával az *alapító tagok* sorába vétetik fel; sőt évi egy korona befizetés is elég, hogy valaki *pártoló tag* legyen.

(Végo köv.)

CSARNOK.

Thália Sólyomkeőn.

Irtta: Mándoky Sándor.

(Folytatás.)

Megvallom, kérem alássan, hogy a színház hol és mibenléte szintén egyik s talán legfőbb indító oka az én szerény tisztelgéseimnek. És most, miután azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy birom fötisztelendőségek nagyrebecsült pártfogásuknak kegyes ígérését; méltóztassanak megengedni, hogy egy alázatos kérelemmel járulhassak a fötisztelendő plébános ur elé, miután egyedül fötisztelendőségtől függ ezen életbevágó kéresem teljesülése.

Uram! Ha módomban áll, szívesen. Vajjon mit akar ez?

Nos tehát, midőn ma délelőtt meg-

érkeztem társulatommal Sólyomkeőre s az apostolok lován megtett hosszú ut fáradalmait egy keveskét kipihentem; azonnal a magasabb művészet követelményeinek megfelelő helyiség után néztem. A vendéglős ur — értsd Weinberger — szíves volt felajánlani granariumát, mely kívülről elég alkalmasnak látszott arra, hogy egynéhány napra Thalia templomává avatassék föl. Azonban fidonc! Talán méltóztatnak tudni, hogy a marhavágó pad is ebben a helyiségben van. Ennek láttára, ámbar a legnagyobb tisztaságot tapasztalám, — még a gondolattól is visszariadtam, hogy tekintettel a műpártoló lelkes közönség igényeire, előadásainkat ott tarthassuk meg. Miután a hutában sem találtam alkalmas helyet, már-már lemondtam sólyomkeői vendégszereplésünk szép reményeiről, midőn terpvizsgálódásaim közepette egyszerre csak megpillantottam a helybeli iskola pompás épületét.

Aha! Pedzi már.

Azonnal felkerestem a tanító urat, ki is kérésre szíves volt a tágas tantermet nekem megmutatni. Ennek láttára lelkemben újra ébredt a remény. Hisz' e szent falak között, hol a tudomány fölkezt bajnokai: a kis események fogékony szívébe minden szép és nemes értelemnek és hasznos tudásnak egykor dusan gyümölcsöző magvait hintik el; miért ne hirdethetnék mi, a nemzeti művelődés szegény apostolai, a művészetileg megtestesített örök igazságokat? A színház is csak a felnöttek számára megnyitott iskola. Miután pedig most a tanítás ugy is szünetel és így, ha egy kicsit változtatunk is a terem berendezésén, az mit sem tesz; az az én alázatos kérelemem, méltóztassék megengedni, hogy előadásainkat a diszterteremben tarthassuk meg.

Hát kérem, ha egyéb akadály nincs és igazgató ur megígéri, hogy ugy a teremben, mint annak felszerelésében egyáltalában semmi kár nem esik, akkor kivételesen — tekintetbe véve az urak jelen szorult helyzetét — én szívesen adom beleegyezésemet és erről a tanító urat is fogom értesíteni.

Kezeit esőkolom fötisztelendő uram. Igazán alig talállok szavakat, hogy méltóan megköszönhessem kegyes jó szívének segédleges sugallatát. E nemes tett, mely önmagában hordozza méltó dicséretét, örök hála kötelez engem és társulatomat fötisztelendőséged iránt.

Büszke diadalmosoly vonult végig az öreg ripacs generális fakó ábrázatán és örömeiben ugy csillogtak a szemei, mint egy-egy kárbunkulus a Zrinyi mentőjén. Ünnepelesen felállott és kopott kabátja belső zsebéből egy iv fehér papírt és írót vett elő.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Érték-tőzsde.

A debreczeni „Közgazdaságibank részv.-társaság” közlése. 1897. aug. hó 6-án.

Államadósság:

Magyar aranyjárdék 4%.	—	122.30	122.80
„ vasúti beruházásiköt. 4 1/2%.	122.25	123.25	
„ koronajárdék 4%.	—	100.—	100.50
„ regále vált. köt. 4 1/2%.	—	100.75	101.75
Osztrák aranyjárdék 4%.	—	123.25	123.75
Egységes államkötvény 4 1/2%.	102.—	102.—	102.50
Tisza-szegedi 4%-os nyer.-sorsj.	141.—	142.—	

Részvények:

Magyar hitelbank részvény	—	405.—	405.50
Osztrák hitelbank részvény	—	370.30	370.50
Magyaripar- és keresk. bank. r.	104.—	104.—	104.50

Sorsjegyek:

Magyarjelzálogbank 4%-os sorsj.	125.50	126.50
Osztrák hitelbank 3%-os sorsj.	102.50	103.50
Osztrák földhitel sorsjegy 3 1/2%-os	123.—	124.—

Magyar vöröskereszt sorsjegy	10.25	10.75
Osztrák „	—	20.—
Olasz „	—	11.75
Bazilika sorsjegy	—	6.70
Jó-szív „	—	3.90
	—	4.20

Pénznomok:

Cs. és kir. arany	—	—	5.63	5.69
20 márkás arany	—	—	11.73	11.77
20 frankos arany	—	—	9.51	9.52
1 Sovereigns	—	—	11.95	11.99

Debreczeni piac.

Aug. 3. heti vásár.

Gabonavásár.

Buza, piacra hozatott 1300 kgr. I. rendű 12.00, II r. 11.50, III r. 11.00.

Rozs, piacra hozatott 800 kgr. I. rendű 8.00, II r. 7.80, III r. 7.50.

Kétszeres, piacra hozatott 900 kgr. I. rendű 9.10, II. r. 8.50, III r. 8.00

Árpa, piacra hozatott 800 kgr. I. rendű 5.50, II r. 5.20, III r. 5.00.

Zab, piacra hozatott 900 kgr. I. rendű 6.00, II r. 5.90, III r. 5.80.

Tengeri, piacra hozatott 1100 kgr. ó-tengeri I. rendű —, II. r. —, III. r. —. Uj tengeri I r. 5.40, II. 5.30 III. kr. 5.10.

Köles —, —, —.

Köleskása 13.50, 11.50, —.

Burgonya 2.50—2.20—2.00.

Piaczi árucikkek:

Kilonként: Árpakása 14 24 kr. aszaltszilva kr., asztali dara 10 kr. burgonya 3 kr., borsó szepességi 18 kr., szatmári 20 kr., bab fehér 12 kr., sárga 10 kr. disznó-zsír 64, ezukor 44—46, irós-vaj — frt — kr., köleskása 14 kr., lenese szatmári 18 kr., szepességi 24 kr., liszt Nr. O. 20. Nr. 1—19 1/2. kr., Nr. 2. 19 1/2. kr., Nr. 3. 19 kr., Nr. 4. 18 1/2. kr., Nr. 5. 17 kr., Nr. 6. 18 kr., Nr. 7. 17 kr. olvasztott vaj 80 kr., só darabos 11 kr., darált 12 kr., rizskása 16—32 kr., szappan 22 kr., szalonna sós 64 kr., sótlan 60 kr., kávé 2, frt 13 kr.

100 kilónként: Bab fehér 12— babsárga 10.00 burgonya 2.50, só darabos 10.50, só darált 11.60, d. zsír 60—62 frt, széna I. rendű 2.00, II. r. 1.50, III. r. 1.20, szalma I. r. 60 frt. II. r. 50, szalonna sós 54—58 frt, szalonna sótlan 58— frt, háj 60— frt, juh turó 68—, szappan 17.50 frt, aszalt szilva 16— frt, borsó 18.00 frt, lenese 20.00 frt. rizs 18 frt, pirszen 2.00, salgótarjáni 1.50, szalonkőszén 1.80, árpakása 16.—.—24,

Állatvásár.

Ló felhajtattott 600 db., elkelt 380 db. Marha felhajtattott 800 db., elkelt 650 db. Sertés felhajtattott — db., elkelt — db. Sovány 6—12 hónapos — frt. egy éves—másfél éves 40—55 frt. Másfél éves—kétéves — frt. Öreg sovány — frt. 3—4 hónapos malacz páronként — frt. Kövér kilója —, kr. Rendes élet 45 kiló levonás és 4%. Uj szalonna 54—56 frt., Juh és birka felhajtattott — db. elkelt — db.

Egy pár hizott ökör — frt tehén 120—170 frt, hizott tehén bornyával 100—160 frt, fejős tehén bornya nélkül 120—140 frt, meddő tehén 75—120 frt, I. r. jármos ökör 300—370 frt. II. r. jármos ökör 250—300 frt, III. r. jármos ökör 180—200 frt, tinó 100—140 frt. üsző 40—70 frt. rugott üsző bornya 30—60 frt, ökörbornyu 30—60 frt. Egy pár anya birka bárányostul 7.19, egy pár magyar juh 16.18, egy pár ürü birka 14.50.16, egy db. bika 100—150, egy db. igás jó ló 140—260.

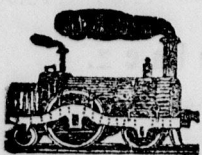
Literenként: Tej 10 kr., tejfel 40 kr., aszalt-szilva 28 kr., petroleum 20 kr., borsó 14—16 kr., lenese 14—16 kr., bab 8—10 kr., köleskása 10 kr.

Tüzfű: 4 köbméter tölgyfa 12 frt

bükkfa 13 frt, nyárfa 7.00 kr., fafelvágás 3.00 frt, beszállítása 1.20 kr.

Napszámárak: Havi átlag, férfi ellátással 100 kr, ellátás nélkül 150 kr. nő ellátással 50 kr, ellátás nélkül 75 kr. gyermek ellátással 30 kr, ellátás nélkül 65 kr.

Husárak: Marhahus 40 42, 44, 46, 48, 52, 54, 56, 60 kr. Borneyus 48—56, 60 kr. Sertés 44, —, 50—56, 60 kr. Juhus —. kr.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1897. május hó 1-től

— Egységes vasuti idő szerint. —

Debreczen—Budapest (M. áll. v.-tól.)			
Debreczenből indul	Vonat	Érkezik	
P.-Ladány* -- 12.— déli	Vegyesvonat	1.28 délután	
P.-Ladány -- 3.48 délután	Tv. sz. sz.	5.24 délután	
P.-Ladány -- 8.15 este	Személyvonat	9.45 este	
Budapest -- 8.53 reggel	Gyorsvonat	1.50 délután	
Budapest -- 12.36 délután	Személyvonat	8.10 este	
Budapest -- 10.37 este	Személyvonat	5.45 reggel	
Debreczen—M.-Sziget			
Királyháza -- 5.30 reggel	Gyorsvonat	1.— délután	
M.-Sziget -- 3.03 reggel	Személyvonat	9.50 délelőtt	
M.-Sziget -- 4.07 délután	Személyvonat	11.— este	
M.-Sziget -- 6.59 délután	Gyorsvonat	11.40 este	
M.-Sziget -- 7.58 este	Tv. sz. sz.	8.08 reggel	
Debreczen—Szerencs			
Szerencs -- 8.25 reggel	Személyvonat	11.26 délelőtt	
Szerencs -- 4.02 délután	Személyvonat	7.07 délután	
Szerencs -- 8.10 este	Személyvonat	11.— este	
Debreczen—Füzes-Abony			
Füzes-Abony -- 4.42 reggel	Vegyesvonat	10.24 délelőtt	
Füzes-Abony** -- 4.12 délután	Vegyesvonat	7.56 délután	
Debreczen—Nagy-Léta—Vértess			
N.-Léta—Vértess -- 8.35 reggel	Vegyesvonat	10.46 délelőtt	
N.-Léta—Vértess -- 4.17 délután	Vegyesvonat	6.20 délután	
Debreczen—Büd-Szt-Mihály—Tisza-Lök			
B.-Szt-Mihály -- 5.38 reggel	Vegyesvonat	8.58 reggel	
B.-Szt-Mihály -- 3.57 délután	Vegyesvonat	6.58 délután	

* Minden kedden
** Csak Tisza-Füredig.

Budapest—Debreczen			
Debreczenbe érkezik	Vonat	Indul onnan	
P.-Ladány -- 7.40 reggel	Tv. sz. sz.	6.12 reggel	
P.-Ladány -- 5.16 reggel	Személyvonat	4.08 reggel	
Budapest* -- 9.15 este	Gyorsvonat	9.15 este	
Budapest -- 8.47 délután	Személyvonat	9.40 délelőtt	
Budapest -- 6.54 délután	Gyorsvonat	2.15 délután	
Budapest -- 2.40 éjjel	Személyvonat	7.05 este	
M.-Sziget—Debreczen			
M.-Sziget** -- 7.50 reggel	Személyvonat	4.— reggel	
M.-Sziget -- 12.16 délután	Személyvonat	6.— reggel	
M.-Sziget -- 6.58 délután	Személyvonat	1.35 délután	
M.-Sziget -- 8.43 este	Gyorsvonat	4.— délután	
M.-Sziget -- 10.22 este	Személyvonat	3.56 délután	
Szerencs—Debreczen			
Szerencs -- 8.07 reggel	Személyvonat	5.— reggel	
Szerencs -- 12.21 délután	Személyvonat	9.07 délelőtt	
Szerencs -- 7.50 este	Személyvonat	5.13 délután	
Nagy-Léta—Vértess—Debreczen			
N.-Léta—Vértess -- 7.25 reggel	Vegyesvonat	5.25 reggel	
N.-Léta—Vértess -- 3.18 délután	Vegyesvonat	1.05 délután	
Sáránd*** -- 8.33 este	Vegyesvonat	9.25 este	
Büd-Szt-Mihály—Tisza-Lök—Debreczen			
B.-Szt-Mihály -- 8.17 reggel	Vegyesvonat	5.25 reggel	
B.-Szt-Mihály -- 6.49 este	Vegyesvonat	3.27 délután	
Füzes-Abony—Debreczen			
Tisza-Füred -- 8.— reggel	Vegyesvonat	4.18 reggel	
Füzes-Abony -- 5.32 délután	Vegyesvonat	11.35 délelőtt	
F.-Abony**** -- 7.47 este	Vegyesvonat	5.22 délután	

* Csak P.-Ladányig.

** Csak Szatmárról

*** Ünnepek és vasárnapokon június 1-től szeptember 15-ig

**** Csak Óhat-Kőszeg.

Kiadó és laptulajdonos:

„Csokonai” nyomda és kiadó részvénytársaság.

Felelős szerkesztő: Zoltai Lajos.

A SZEPESSÉGEN

intelligens családhoz a jövő tanévre

1—2 gyermek

a német nyelv elsajátítása végett,

18 frt havi fizetés mellett

elfogadtatik.

Czím a kiadóhivatalban. 748—2—2

A brassói portland cement-gyár

ajánlja az általánosan kitünőnek elismert

Portland Cementet

felelősség mellett

folyton egyenlő és teljesen megbízható minőségben, bármely vasuti állomáshoz szállítva, a legolcsóbb árban.

Debreczenben kapható: **Rickl József Zelmos** üzletében, **Fő-piacz** „Török császár” bolt. 734 0—11

Üzlethelyiség változtatás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **f. év augusztus hó elején** eddig Bazárépületben levő

mag- és virág-üzletemet

a városház Kossuth-utczai részébe

teszem át és felkérem nagybecsült vevőimet, hogy az ujonnan berendezett üzletemben becses látogatásukkal szerencsételni sziveskedjenek.

Becsés pártfogásáért esedezve vagyok

teljes tisztelettel

Paczelt János.

745—3—3

Hatásos reklámtáblákat

arany vagy ezüst préseléssel;

gyönyörű kivitelű színes rajzokkal ellátott

Üzleti reklámkártyákat

tetszés szerinti szöveggel;

Raktári nyomtatványokat;

erős vászonkötésű

Bevásárlási könyvecskéket

* olcsóbban mint bárhol *

CSOKONAI

nyomda- és kiadó részv.-társaság

Debreczenben.

ajánl

Mű- és Könyvnyomda

Hírlapkiadó-vállalat

Diszmu-könyvkötészet